

CASPARIS URSINI VELII

D B

BELLO PANNONICO

à

FERDINANDO I CÆSARE

E T

REGE HUNGARIÆ CUM JOANNE COMITE
SCEPUSIENSI, REGNI AEMULO, FELICITER
GESTO,

LIBER X.

FERDINANDUS I. in Regem Romanorum Coloniae electus Aquisgrani coronatur; redux in Austriam legatos suos ab SULEIMANO reduces audit; CPragæ omnia regni agit; Inducias cum JOANNE Scepusiensi in tres menses pactas, integrum in annum prorogat: nem res aliæ anno 1531. gesta.

Soluto apud Augustam conventu, ac Regulis & Principibus Germaniæ civitatumque legatis domum regressis, Cæsar Carolus & Rex Ferdinandus Coloniam Agrippinam profecturi, Augusta egressi in oppidum Hettingen diverterunt: quorum cognito adventu Ulmensium primores ac Magistratus continuo

se illo contulerunt, ac reverenter exceptum ipsum Cæsarem inaurato poculo fabrefacto ac prægrandi cum mille aureis donaverunt; quem etiam, se suaque omnia ejus arbitrio permittentes, oraverunt, ut Ulmam, licet deviam urbem viferet: quorum quidem desiderio Cæsar, tum aliis de causis, tum pestilentiae metu, quæ Ulmenses & circum ea loca infestabat, respondere, quam ut nequiverit, magis quidem noluit. Sed magis ab urbis illius clarissimæ atque opulentissimæ invisu absterrebat eum animorum quam corporum pestis & abominanda lues, quæ contagio quasi fatali Hæreseon damnatissimarum in eam quoque urbem violenter grassata invaserat. Postero die in Bepenhausem insigne Wirtenbergenfi in agro Monasterium a Rege fratre deductus est, cujus imperio circiter trecenti equites magnifice ornati circa ea loca convenerunt; qui illic cum Cæsaris ac Regis aulico famulitio conjuncti, utrumque honoris magis atque officii quam præsidii necessarii causa Spiram usque ferme omnes profecti sunt: quibus pridie quam Spiram intrarent Ludovicus Palatinus & Joachimus Brandenburgensis electores, itemque alii complures Principes & Reguli cum honoratissimo quoque obviam prodierunt: accedentibus propius mœnia summi Magistratus, & candidatus sacrificulorum chorus, ac pars melior majorque civium, ut moris est, armata pro porta occurrebant.

Ingressi urbem Cæsar & Rex Ferdinandus totum illic tri-duum substiterunt. Inde in Oppenheim profecti, circa ea loca venando ob iter, ad id genus voluptatis rebus omnibus & instrumentis a Ludovico Palatino comparatis, animi causa diei aliquantum consumpserunt: quo loco dein navim conscendere, sumptu Principis ejusdem decenter magnificeque instructam, Moguntiam Rheno secundo flumine feliciter delati; qua in urbe cum civium lectorum, armis militaribusque sagulis opertorum, ingens numerus; tum sacerdotum globus densissimus numero ad mille CC. omnibus ornamentis sacrisque infulis condecorati, atque advenientibus Cæsari & Regi obviam progressuri, eos haud longe a summo templo rati adpulsuros, operiebantur frustra: siquidem præterita urbe, arcem, quæ in ipsius urbis extremo sita est ampla & luculenta petentes, ibi descensionem fecerunt. Moguntiae diem unum substiterunt ab amplissimo Principe Moguntino Archiepiscopo omni rerum honore affecti acceptique perquam liberaliter. Porro pridie quam Moguntiam abirent

irent, navem & instrumentis omnibus & navalibus ornamentis regalem in modum armatam Episcopus Treverensis adverso flumine illo adduci curaverat; quam postmodum ingressi Cæsar & Rex Ferdinandus ad ejus ipsius Archiepiscopi oppidum, cui nomen Popard, inde die insequenti Bonnam, illustre & antiquum oppidum, nave, pari atque aliæ fuerunt magnificentia ornata, Colonienfis Archiepiscopi usque pervenerunt.

Bonna digressi Coloniam Agrippinam se contulerunt, amplissimam atque opulentissimam urbem; quam ingressuris cum civium, vario ornatu armaturaque illustrium, circiter CIO. tria, tum sacerdotum ingens multitudo, in quibus plerique Principes & Comites aut alioquin summæ dignitatis ac loci, lautissimæque fortunæ viri eminebant, obviam honoris reverentiæque ergo prodierunt opperientes illorum adventum secundum fluminis ripam, ubi Rhenus prope urbis subluit muros. Porro insequentibus diebus Principes electores compluresque alii Reguli eodem subsecuti sunt, uno excepto Saxonum Principe Joanne; qui tamen, ne manifeste videretur Cæsaris mandatum aspernari, filium Joannem Fridericum eo misit, se ad excusandum Cæsari, quo minus ipse venisset. Porro cum duodevigesima dies mensis Decembris nominando Regi Romanorum juxta Carolini diplomatis sanctionem, receptumque illud ac jam vetus institutum, a Cæsare indicta esset; jam ubi comitia celebrabantur ipse Joannes Fridericus Saxonum Princeps a patre missus publice jactabat, se honoris modo ac reverentiæ causa Cæsarem Coloniam usque consecutum; cæterum minime habere in mandatis a patre, ut in creando Romanorum Rege suffragetur: quin etiam vocem liberiores mittens exclamavit, se ac patrem ejus aliosque Germaniæ Principes ac populos, qui abessent, eam electionem, nec rite nec ordine factam, pro irrita habituros: cui ubi a Principibus responsum esset, se nihilo secius, jam ut nolit ipse suffragari, legitime comitia habituros, neque magnopere laborare, si ipse interesse recuset: quo dicto extemplo se foras proripiens, atque indicta profectioe incenso equo una cum suis urbe discedere properabat, clausis tum portis omnibus: itaque multum temporis in equo moratus donec voluntate ac jussu Cæsaris emitteretur: qui urbe egressus proximum in oppidum ad Juliacensem Ducem, ejus focerum, contendit: Comitia porro per eum turbata, quintum usque in diem mensis Januarii

rii dilata fuerunt. Per eos dies Cæsar & Rex Ferdinandus Margarithæ Amitæ majori, quæ mense Novembri decesserat, iusta exequiarum perfolverunt; quam ex suggestu laudavit docta ac longa oratione Joannes Faber Episcopus Viennensis (1). *Die quinta mensis* (2) Januarii Principes Electores una cum Rege Ferdinando ex formula diplomatis Carolini in templo sive Basilica trium Regum vestibus holosericis purpureis omnes induti mane circiter horam septimam convenerunt; ibi re Divina peracta mox sacrarium ingressi, ac sesquihoræ spatium vix in eo commorati, Ferdinandum ante Ungariæ Bohemiæque, Romanorum quoque Regem concordibus suffragiis dixere. Id postquam Cæsari nunciatum fuit, illico & ipse in ædem se contulit, novi Regni dignitatem fratri gratulaturus. Ipse Ferdinandus jam Romanorum Rex nominatus statim e sacrario summum ante altare, prosequente eum Principum ac Regulorum splendidissima pompa deductus est; ac statim ex suggestu per Balthasarem Dietleben, Libusiensem Præpositum publico præconio nominatum Rex Romanorum declaratus fuit. Dein præeunte verba juratus est, se majorum more & antecessorum regnum atque imperium acturum, ac pro virili amplificaturum. Post hæc auro ac ferreis instrata sella super ipso altari collocata cæteris omnibus editior confedit; tum laudes gratesque immortalis diætæ, edito incredibili strepitu tubarum ac concentu vario; cum quantum illic erat tubicinum buccinatorumque promiscue intonando ingentem lætitiâ celebrarent. Postremo sacris ac ceremoniis rite atque ordine confectis, redeuntibusque domum Cæsare ac Rege Ferdinando largiffimi imbres fuere; quorum continuatione copia cœlestis aquæ incredibilis in terram descendit: præfagio jam inde antiquitus observato, ejus diei inceptum pulcherrimum regni que susceptionem Regi atque Cæsari felicem faustamque ac fortunatam fore.

Tri-

(1) De morte MARGARITÆ continuator MARIANÆ de rebus Hispanicis Lib. II. cap. XIV. pag. 77. scribit tunc in modum: Mechliniæ pridie. Cal. Decemb. Margaritha Austriaca, quæ Johanni Ferdinandi Catholici filio nupsit, excessit ætatis anno altero & quinquagesimo. Corpus in Hispaniam delatum; cor ibidem in matris tumulo conditum fuit. Iustis Regio more magnifice factis, Cæsar ejus loco Mariam sororem, Ludovici Hungariæ Regis quondam uxorem, Belgio præficit. *Iusta funebria Colonia quoque a Cæsare & Rege fuisse perfoluta, testantur Ephemerides Caroli V. quarum supra semel atque iterum memini; addunt deinde: Et fut sa Majesté au dié Cologne jusques le 7. Janvier. duquel lieu partit le S. de Bossu pour aller querir la Reine Marye douariere de Hongrie pour venir es pays bas.*

(2) Lacuna ex iis, quæ proxime præcedunt, expleta; vide præterea Decretum electionis FERDINANDI Regis apud Lunigium Part. Gen. Contin. I. p. 578.

Triduo post Colonia egressi, ubi Ferdinandus de more insignia Romanorum Regis una cum corona, jam pridem Norimberga, cujus adservandæ hunc ad usum civitati illi negotium datum est, *allata*, susciperet, petiere, atque altero die Juliacum pervenerunt. Oppidum oppido quam vetustum illud ac perinsigne a Julio Cæsare conditum, quo tempore bellum in Gallia gessit, pro haud dubio creditur; cui quidem rei fidem adstruunt ruinae, quæ hodieque amplissimi ædificii maximæ visuntur. Dux ipse Juliensis cum trecentis cataphractis, lectissimis equitibus Cæsari & Regi occurrens utroque veneranter salutato, eos intra oppidum conduxit: qui magnifice ab eo accepti, postmodum profequente ad multum viæ Duce in pago quodam, Horno illi nomen est, haud procul ab Aquisgrano pernoctarunt; quo mane insequentis diei cum plerique Germaniæ Reguli, tum Principes Electores, qui Cæsarem præcesserant, convenerunt, Cæsarem ac Regem in oppidum conducturi. Itaque a prandio pompa insigni, incredibilique apparatu Aquisgranum intravere. Principum, Cæsaris præcipue, & Regis aulici major pars armati, & super arma sericis partim, partim auro interstinctis sagulis induti, Cæsar & post eum Rex Ferdinandus, & ipsi panoplia conspici in sagulis aureis & equis insidentes cataphractis, magnifice incedebant. Nummi argentei, etiam aurei talis inscriptione subinde in vulgus, ubi conferta multitudo erat, a Regiis ministris sparsi: FERDINANDUS UNGARIÆ AC BOHEMIÆ REX ARCHIDUX AUSTRIÆ CORONATUR IN REGEM ROMANORUM AQUISGRANI XI. JANUARIi M. D. XXXI. (1). Ingredientibus oppidum cum magistratus selectique civium, tum sacerdotum ingens numerus, præferentium sacra fercula, in quibus caput erat Caroli Cæsaris cognomento Magni, obviam ierunt. Postero die Cæsar ac Rex Ferdinandus itemque Principes electores Regio ornatu, comitantibus Regulis compluribus & magnatibus Germaniæ, etiam Regum atque Principum Legatis, nec non honoratissimo quoque in ædem Virginis Deiparæ religione atque vetustate venerandam processerunt. Summum ante altare, in quo signum Dææ positum, & prodigiis ac miraculorum innumerabilium eventis nobilitatum ceu præsens aliquod numen observatur, duabus fellis

eminen-

(1) Eum nuncupum exhibet eruditissimus HERRGOTTUS Monum. Aug. Domus Austriacæ Tom. II. Pär. II. ad pag. 3. tab. 1. n. X.

eminentiore loco contra se positus, dextra Cæsar, sinistra Ferdinandus, deinde Electores humilioribus adfederunt. Sacris operatus est Archiepiscopus Coloniensis, qui & usitatis cerimoniis adhibitis Ferdinandum ipsum Romanorum Regem consecravit, ac capiti sacram coronam imposuit; quo quidem a Principibus & cuncta multitudine Rege salutato, & gratulatione dicta, extemplo in editiorem templi partem deductus est, atque in sella, qua usum perhibent Carolum illum Magnum collocatus, equites auratos creavit. Sacro peracto, & ipse & Cæsar insigni pompa in curiam conducti; quibus Electores Principes suo quisque fungendo munere inservierunt ex præscripto Carolini diplomatis, quæ vulgo *Aurea Bulla* appellatur. Populo quin etiam epulum datum; integri bovis caro assa cum diversi generis animantibus, quæ esui sunt, quorum capita perforati ex ventre bovis prominebant. Præterea ex automato opere vini tum albi tum rubri ingens copia totum illum diem profluebat ante Regiam; unde & bibendi cuique & asportandi secum in lagena potestas facta. Cæterum Electoribus & Legatis civitatum singulæ mensæ adornatæ fuerunt; qui & ipsi, perfuncti prius ministeriis, postremo accubuerunt, magnifice & opipare epulati sunt. A prandio usque ad serum diei producto, Cæsar postquam magnum equitum rursus numerum creasset, cum Rege Ferdinando, prosequente honoratissimo quoque, domum deductus est. Mane insequentis diei Aquisgrani cives præsentem Cæsarem, in verba Regis Ferdinandi juraverunt. Per hos dies item audita Legatio Ducis Moscovitarum, qui longa circuitione usus, & aliquamdiu apud Danos in vinculis retentus, ad Regem in Aquisgrano pervenit.

XVIII. Calendarum Februarii intra ipsa oppidi mœnia Cæsar & Rex Ferdinandus, data acceptaque vicissim salute, hic Coloniam, ille in Brabantinos profectus est. Rex effusa obviam civium multitudine armatorum numero ad V. millia sub crepusculo tædis, funalibusque passim accensis urbem Coloniam ingressus est: ibi postero die Senatus Populusque Coloniensis jurejurando dicto in fidem Regis acceptus fuit. Inde Colonia discessum est, itumque adverso flumine usque ad Bingam oppidum. Deinde in equis Spiram; quæ civitas & ipsa sese jurejurando Regi obligavit. Idem a Norlingensibus, quo ubi ventum est, factitatum. Apud Verdam Suevi-

Suevicam Marchio Georgius Regi occurrit, eumque Rom. Principem venerabundus salutavit. A Verda in scenso navigio secundo Danubio-Ratisbonam veniens Rex, a Cardinali Salisbùrgensi, Ludovico Bavarorum Regulo ad ripam fluminis usque progressis exceptus, atque intra mœnia deductus fuit; unde postero die bene mane digressus, neque unam noctem interquiescens, Lintium ad Reginam adproperavit.

Eodem paucis post diebus venit Matthæus Cardinalis Salisbùrgensis. Per idem fere tempus Oratores Regii Josephus a Lamberg, & Nicolaus Jurischitz ab Imperatore Turcarum, exhaustis multis ac non levibus periculis ac laboribus, Labacum redierunt: quorum alter morbo implicatus in Labaco sese continuit. Porro Josephus ad Regem Lintium pervenit, ac, quod responsi a Cæsare Turcarum attulerat, secreto exponit. Rex dein & Regina Budvitium, quo conventum indixerat Bohemis, profecti sunt. Conveniant eo Reguli aliquot & Bohemi optimates cum nonnulla nobilitatis parte; quocirca Brunam ad conventum Moravorum magnis itineribus contendit: quandoquidem majore parte ac præstantiore Optimatum Budvitium venire recusante, nihil rite auspicari poterat: impediri sese religione ajebant, ac teneri consuetudine jam inde antiquitus observata, scilicet haud alio in loco quam Pragæ, quoties maximis de rebus regnique summa totius ageretur, congregi ac consiliari fas esse. Cæterum Moravi præsentis Regi XX. millia peditum, equitum III. cum primum adversus Turcas susceptum bellum foret, se missuros pollicebantur. Inde Rex Budwitium revertit; ac ne Bohemorum jus atque morem in celebrando conventu videretur impediisse, neve sub hoc prætextu multi dictam ad diem non præsto essent, Pragam, tametsi pestilentia nondum exævierat, ire non dubitavit; quo & haud ita multo post Regina accersita fuit. Pragæ de Regni negotiis belloque Turcico consultatum; quo Marchio quoque Brandenburgensis accesserat, sibi non simplici jure ditionem principatus in Silesia vendicans: cujus quidem causa negotii triennio ante eodem venerat, verum summa vi adversantibus Bohemis, re infecta post longas altercationes, haud bene animatus donum rediit: quæ in præsens hunc in modum confecta est. Ut, nisi ab obitu Jo. Ducis Oppoliensis Marchioni annum intra unum persolvantur C. M. aureum nummum, dimidia pars ejus

Principatus in illius ditionem concedat (1). Regina jam propinqua partui Budvitiūm reuēcta fuit; quia Pragæ, augete pestilentia, haud satis in tuto fore videbatur. Ea post haud multos dies femineæ

(1) *Quam de Oppolienti, & qui huic adnexus fuit, Ratiboriensi ducatus controversiam, anno 1528. in comitiis Pragensibus motam, Lib. IV. p. 65 & 66. vidimus, ea hoc demum anno legitime dijudicata atque integre sublata fuit. Pacta & promissa partium mutua, quibus celeberrima liti finis impositus, haudquaquam videntur auctori nostro fuisse probe perspecta. Fidem adserto meo præstant transactionis tabulæ, a Cl. LUNIGIO Codicis Ger. Diplomatici p. 1585. vulgatæ, quarum testimonio uterque ducatus, a morte JOANNIS, Oppolientis Ducis, ad FERDINANDUM Bohemiæ Regem rediturus, Georgio Marchioni pro jure suo prætenso pignori fuit datus. Jus, quod Marchio ex donatione WLADISLAI & LUDOVICI confirmatione existimabat se habere, ab Rege FERDINANDO simul & Optimatibus Bohemiæ publica regni comitia agentibus, iniquum esse, ut vidimus, pronunciatum fuit; utpote privatim ab Rege & sine consensu regni ordinum concessum. Similis pariter roboris alterum quoque illud erat, a privata cum JOANNE Oppolienti duce transactione derivatum: cum is legibus fiduciariis obstructus, nihil omnino, quod FERDINANDO Regi, a quo id feudum anno 1527. Wratislaviæ accepit, fraudi esse posset, promittere poterat.*

Sed erant alia, a WLADISLAO & LUDOVICO item MARIA Regina facta nomina plurima, in laudatis tabulis adnotata, quorum summa centies octuagies ter mille trecentis & triginta tribus florenis Hungaricis ac triginta crucigeris æstimata fuit, quæ, ingruente bello Turcico, cum dissolvi nequiret, ducatus Oppolientis cum Ratiboriensi GEORGIO Marchioni pro pignore fuerunt traditi. Atque hic finis fuit controversiæ prorsus memorabilis; non solum nostris, sed Brandenburgicis etiam Scriptoribus, quos inspexi, omnibus haudquaquam probe exploratæ.

Celeberrimus Auctor Germaniæ Principis LUDEWIGUS, Regis jurium sui peritissimus Lib. II. cap. 3. §. 15. p. 311. scribit hunc in modum: Joannes, inquit, Opelenis & Valentinus Ratiborensis duces, cum Georgio Brandeburgico-Jägerndorfensi 1520. pacta fecerunt mutue successione, ab ipso Bohemiæ Rege Ludovico 1524. confirmata. Sed Ferdinando has accessiones Jägerndorfensium ægre ferente, Georgius 1531. ab eodem sibi persuaderi passus est, ut Regiones hæc cum 130000. fl. commutaret. Q. Utrum agnati consenserint? pretium solutum?

En celeberrimæ controversiæ bellam, si superis placet, historiam, more quidem Cl. Ludewigi, sed eximia, qua pollebat eruditione prorsus indigno, exhibitam! dissipulit has tenebras URSINUS noster; vel unam hanc ob rem luce publica dignus. Ac prius quidem illud, quod querit, atque ea omnia, quæ in margine præfixo asterisco adnotat, pro certo atque indubitato habent jus donationis acquisitum in utrumque ducatum: at vero jam scimus, cum ab Rege FERDINANDO, tum a Proceribus Bohemis, publica regni comitia agentibus, prætenso huic juri vehementissime fuisse contradicium: an vero alio in foro controversia, de juribus regni & coronæ exorta, cognosci melius dijudicarique potuit? non utique; atqui universi Comitiorum Senatus una hæc atque unanimis sententia fuit: WLADISLAUM & LUDOVICUM Reges violatæ jurisjurandi religionis reos videri; eorum potestatis haudquaquam fuisse ne prædiolum, quod juris Bohemici esset, unum, nedum opulentissimum principatum a reliquo regni corpore abscindere; quod remota regni Procerum conscientia privatim & clam ratum, habuissent, id nunc FERDINANDUM Regem & universos regni Proceres palam irritum jubere. Dolebant quippe & gravissime ferebant patres, fraudem legibus Bohemicis factam; nec profecto sine causa: nam præter jurisjurandi religionem, qua uterque in aditu regni sese obstrinxerat, conculcari etiam videbant legem gravissimam, ab iis ipsis Regibus de non ab alienandis regni Bohemiæ Provinciis anno CIOIOX. & XXII. perlatam, qua idem WLADISLAUS Rex postquam suæ & successorum nomine rescidisset & irrita fecisset omnia, quæ adversus legem, quam perferret, inconsiderate (aus Ubedachtlichkeit) vel per errorem, aut pravorum hominum consilio egisset unquam, aut in posterum esset facturus; jure meritoque FERDINANDVS Rex & Proceres Bohemi tum adversus utrumque Regem, legum, officique sui oblitos, tum contra GEORGIUM MARCHIONEM, CASSA ATQUE IRRITA donatione sua gravissimum simul & regno maxime necessarium institutum perumpere conantem, adeo severe pronunciarunt. At eas ipsas tabulas vide sis Lector a Cl. LUNIGIO vulgatas in dem Reichs-Archiv

neæ stirpis sobolem enixa est; infanti scitissimæ nomen inditum
Mariæ.

Sub idem fere tempus, agente apud Regem Polonorum Regis oratore, Elisabetha filia major natu ac primigenia Sigismundo Bono, Sigismundi filio, in matrimonium pacta. Id negotii per Sigismundum ab Herberstein, summi & consilii & industriæ virum, Regis nomine feliciter confectum. Dii rarissimæ indolis, maximæque spei Principum pactum conjugium adprobent sua immensa benignitate & adsecundent! cum hæc ingenii & corporis dotibus incredibilem in modum ornata jam supra sexus ætatisque captum virtutes, quibus Principes fæminas cohonestatas esse decet, jam præ se fert prope maturas; ipsa modo annum agens octavum, ille autem non potest esse non Bonus, immo vero non Optimus, optimo ex parente Rege felicissimo & omnium æquissimo, & Regina hujus ætatis omnium præstantissima ac sapientissima muliere procreatus.

Z 2

In

ehiv der Ersten Continuation, Erster Fortsetzung p. 97. & apud GOLDASTUM de Reg. Boh. in Append. Docum. n. 72. Confirmationem vero ab LUDOVICO Rege perlatam anno 1522. apud eundem GOLDASTUM loco cit. n. 77. Hæc, inquam monumenta, lector, consule; nam inutili atque injucunda memoria agrum diutius fatigare animum non delectat.

Alterum, quod CL. LUDEWIGUS querit, est: Utrum pretium solutum? nempe placuit hic viro docto sumere personam Aëbris simul & Judicis Æsopici, a PHÆDRO Lib. 1. Fab. 1. laudati, adjectis versibus:

Hæc propter illos scripta est homines Fabula,
Qui fictis causis innocentes opprimunt.

Utrum pretium solutum? nã, inquam; & quidem in hunc modum. Anno 1532. die quinta & vigesima mensis Martii diem suum obiit JOANNES Dux Oppolienfis, cujus feuda, ad jura coronæ Bohemica revoluta, FERDINANDUS Rex GEORGIO Marchioni jure pignoris ex pacto possidenda tradidit. Anno 1545. e vivis erepto GEORGIO eodem jure in utroque ducatu successit GEORGIUS FRIDERICUS, filius; cui, inquit HENELIUS cum notis FIBIGERI pag. 176. cum Ferdinandus pro debita pecunia novam super Ducatu Saganensi, ditionibusque Biberstemiis, Sora, Tribel, & Fridland, hypothecam constituisset, Isabella Regina Hungariæ (JOANNIS Scepusiensis conjugii) eisdem Ducatu ex pacto concessit. Sed qui quadriennio haud dum elapso, illa quippe cum filio Joanne Sigismundo in Daciam reversa, sub Ferdinandi Jura redierunt: & ab eo tempore a Præfectis Regiis gubernati fuerunt. Hæc ille. Anno 1558. BALTHASAR de Promnitz, Episcopus Wratislaviensis, Sora ditionem a FERDINANDO Rege cum jure libere testandi emit, eidemque Regi, accepto in pignus Saganensi Ducatu, octo & sexaginta thalerorum millia ad viginti annos dedit mutua: Damit, inquit FRIDERICUS LUCÆ in suo Silesiæ Chronico p. 1095. contentirte der König den Margrafen, welcher das Fürstenthum ab- und der Bischoff antrat. Quo ære Ferdinandus Rex Marchioni satisfecit: qui simul atque eo ducatu cessit, continuo illi Episcopus in eodem successit. Atque hunc in modum soluto pretio, tum Oppolienfis & Ratiborensis tum etiam Saganensis Ducatus ab omni debito & jure Brandenburgico liberi fuerunt. Nunc igitur mihi quoque ex eruditis Brandenburgis querere liceat: Quo jure FRIDERICUS REX anno 1741. redemptas ære stipulato provincias istas in potestatem suam redegerit?

Inducias in treis menses cum Joanne Cepufiensi pactas con-
 fecutæ sunt annuæ , quæ haud satis sancte atque integre ab illo ser-
 vatae fuerunt: quippe unam atque alteram arcem sub induciarum
 tempus suam in potestatem redegit , & subinde hostes pleraque Un-
 gariæ loca latrocinii infesta reddiderunt, damnis afficientes , qui in
 Regis fide permanferant , illorumque injuriæ forte erant opportuni.
 Sequestris annuæ pacis Regi Poloniæ Sigismundo , & Principi Geor-
 gio Saxoniae ac Misniae, Marchioni, a Rege Strigonium, a Joanne
 Waradinum arces in pignus concessæ , & fidem servandi utrinque
 latas acceptasque ab illis conditiones: quapropter uterque utroque
 suos misit, qui ea loca per tempus induciarum tenuerunt. Ad Re-
 gem porro Budvitii adhuc commorantem cum Sigismundo ab Her-
 berstain , interposita publica fide , venit Hieronymus Lasco usque
 ex Cracovia conductus. Is tum agebat oratorem Jo. Cepufiensis
 apud ipsum Poloniæ Regem ; sed tamen privati modo cum nostris
 Budvitiis concessit, secreta , incertum quibus de rebus, colloquia
 habiturus. Vir claræ inter Polonos nobilitatis, atque animi quidem
 ingentis & excelsi , verum ad omnia præcipitis & concitati ; cor-
 poris & forma & viribus præstans , minime infacundus: cujus cum
 dicta tum facta, ostentationis plena , videri poterant speciosa magis
 quam vera; audaciæ multum , constantiæ parum; cui magis famæ
 magnitudo, quam integritas cordi erat: breviter, ingenio, ad faci-
 nora obeunda magis audacia, quam recta prompto. Hic dies com-
 plures Budvitii diversatus magnifico luxu convivias, ac compotatio-
 nes diurnas nocturnasque cum Bohemis atque olim sibi notis aulicis
 celebrabat; inde a Rege dimissus, Vienna secundo flumine ad Jo-
 annem Cepufiensem in Ungariam descendit.

Idibus Aug. cometes horrendo fulgore exarsit , & circiter
 XX. dies fatales ignes , producta ac densa juba ad orientem solis
 ac septemtriones vergens, longe effudit: solem occidentem lento qui-
 dem descensu consecutus , mane idem eundem prægressus. Pro-
 digiale sidus ! ut insolenti fulgore terrificum, ita nunquam frustra &
 impune miseræ mortalitati ostensum fuit: divinæque iræ, geni-
 eri humano quasi bellum indicentis , fæcialis, clades denunciat ma-
 ximas & ipse importat, res humanas fusque deque permiscendo. Re-
 gum itaque mortes Regiæque fortunæ hominum consecutæ ac bel-
 lum

lum foedum atque atrox gliscentibus intestinis discordiis inter ipsos Helvetiorum exortum est.

Cal. Sept. Cæsar Spiram conventum edixerat; quo primus omnium Ferdinandus Rex pervenit, ibique dimidiatum fere mensem rediturum e Belgis Cæsarem expectavit: quem, quominus venire posset, tumultus Regis Danorum temeritate concitatus, remorabatur. Is legione una militum Germanorum prece ac pretio conducta, qua fretus in spem venit regni recuperandi, civitatibus & ipsi Cæsari gravis erat ac formidolosus: quarum nonnullæ, ne agros popularetur, pecunia pacem ejus redimebant. Itaque conventu in annum insequentem dilato, Rex Spira digressus, Oenipontem ad Reginam sese contulit.. (1).

(1) *His in verbis morte occupatus URSINUS noster scribere desit.*

